

XXII. Reliqua ludorum genera partim *fortuna* sunt, & ab anticipi eius eventu penitus dependent, partim *ingenii soliusque artis*; partim denique *ingenio, exercitatione & fortunâ constant*, ac ita *mixti* sunt. Sic *ex fine* quoque ludorum peti distinctio potest. Vel enim *ingenue recreationis ergo* iis impenditur opera, vel *propter lucrum ac turpem questum*. *Ludi fortuna*, si sordidi quæstus causâ suscipiantur, illiciti utique sunt, ac adversantur (1.) *juri divino*, ac in specie septimo decimoque Decalogi præcepto; ut adeo *Philosophus 4. Eth. 1.* lutores rectè furibus atque latronibus assimilet, eò quòd turpi versentur in lucro, quæstusque gratiâ probra omnia sustineant. (2.) *juri naturali*, quod cum alterius detrimento ac injuriâ locupletari vetat; nec fieri mala patitur, ut inde bona eveniant. (3.) *juri civili*. Vide, si placet, *D. de Aleat. l. solent enim 2. §. 1. & l. 3. C. de aleat. & aleat. lusu.*

XXIII. *Ludi ingeniosi, & quibus fortuna nonnihil admixtum est*, si cætera se rectè habeant, quin sint concessi ac liciti, nulli dubitamus. Quis enim honestior optari recreatio possit, quàm quæ ingenium acuit nostrum, animum moderatâ voluptate perficit, corpusque decenti exercitatione vegetum, rebusque feriis aptum reddit? Et hunc in usum quondam *ludi equestres*, aliàs *Torneamenta* dicta, fuere concessi, non ut per provocacionem certo non corporum tantum, sed animarum etiam pugnaretur exitio, sed ut post bellicos labores instar recreationis essent ac voluptatis cujusdam, quâ evitabatur desidia, nobiles exercebantur in armis, tyrannisque atque superbia, peculiaria nobilium mala, extirpabantur. Quibus ex causis intermissa hæcenus non malè forsitan in usum revocarentur.

XXIV. Cæterum cum ea, quæ sunt nimia, facile gratiam amittant suam ac in vitium abeant, cavendum est sedulo, ne *frequenter nimis* jocis ludisque utamur; aliàs enim molesti ac odiosi esse incipiunt, scurrilitatisque nomine sunt infames. Sales antiqui jocos nominavere, quòd iis in conversatione ludicrâ uti debeamus, tanquam sale in cibis condiendis; sicuti & salem fecere duplicem, candidum videlicet *Mercurii*, ac